

Na rokovanie vlády SR
Dňa 8. septembra 2021
K materiálu č. 12722/2021
K bodu č. 7

STANOVISKO

k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Jaromíra Šíbla, Borisa Kollára, Alexandry Pivkovej a Jarmily Halgašovej na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 49/2018 Z. z. a ktorým sa dopĺňa zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (tlač 590)

I.

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Jaromíra Šíbla, Borisa Kollára, Alexandry Pivkovej a Jarmily Halgašovej na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 49/2018 Z. z. a ktorým sa dopĺňa zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (tlač 590) predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky minister životného prostredia podľa § 70 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení zákona č. 399/2015 Z. z.

II.

Cieľom predloženého návrhu zákona podľa predkladateľov je vytvoriť finančný mechanizmus refundácie finančných prostriedkov vynaložených z verejných zdrojov na sanáciu environmentálnych záťaží na nehnuteľnostiach (pozemkoch), ktoré nie sú vo vlastníctve štátu. Hlavnými pojmami návrhu zákona sú finančná náhrada a sanovaná nehnuteľnosť.

Návrh zákona je podľa skupiny poslancov v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, so zákonmi, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a s predpismi Európskej únie.

Návrh zákona bude mať podľa skupiny poslancov pozitívny vplyv na rozpočet verejnej správy a nebude mať vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, na služby verejnej správy pre občana, na informatizáciu ani na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Problematika tohto návrhu zákona, ktorej cieľom je vytvoriť finančný mechanizmus refundácie finančných prostriedkov vynaložených z verejných zdrojov na sanáciu environmentálnych záťaží na nehnuteľnostiach (pozemkoch), ktoré nie sú vo vlastníctve štátu, patrí do úpravy práva Európskej únie.

Na úrovni Európskej únie však nebol doteraz prijatý spoločný legislatívny rámec environmentálnych záťaží a problematiky sa čiastočne týkajú niektoré smernice Európskej únie ako i rôzne dokumenty prijaté na úrovni Európskej únie.

Z hľadiska sekundárneho práva Európskej únie (záväzného) možno príkladmo uviesť:

- Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES z 15. marca 2006 o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd v platnom znení, ktorej cieľom je prijať súbor opatrení, ktoré zamedzia negatívnemu vplyvu odpadov z ťažobnej činnosti na zdravie človeka, majetok a životné prostredie a tiež opatrení, ktoré zamedzia vzniku závažných havárií pri nakladaní s uvedenými odpadmi. Okrem toho v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ a so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd, prevádzkovateľ zariadenia na nakladanie s odpadom z ťažobného priemyslu podlieha príslušnej zodpovednosti, pokiaľ ide o environmentálnu škodu spôsobenú jeho činnosťami alebo bezprostrednú hrozbu takejto škody.
- Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2006/118/ES z 12. decembra 2006 o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality v platnom znení, ktorej cieľom je zabezpečiť jednotnú ochranu podzemných vôd v Európskej únii a ktorá v čl. 6 vyžaduje od členských štátov vytvoriť program opatrení na zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemných vôd.
- Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva – Rámcová smernica o vode v platnom znení.

Z relevantných dokumentov Európskej únie možno uviesť napr. Usmernenie Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia 2008/C 82/01 prijaté Komisiou, ktoré definovalo nové pojmy v kapitole 2.2 v ods. 25 – zásadu *znečisťovateľ platí*, v ods. 26 – znečisťovateľa a v ods. 27 – znečistenú plochu. Ďalej z dokumentov EÚ možno uviesť „Zdravie 2020“ – európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu; JRC Reference Reports: Progress in the management of Contaminated Sites in Europe (2014); Tematická stratégia na ochranu pôdy (Thematic Strategy for Soil Protection); Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ z 20. novembra 2013 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020 „Dobry život v rámci možností našej planéty“ (v procese prijatia je návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o všeobecnom environmentálnom akčnom programe do roku 2030) ako i Uznesenie Európskeho parlamentu a Rady z 20. mája 2021 o zodpovednosti spoločností za škody na životnom prostredí (2020/2027(INI)).

K právne záväzným aktom Európskej únie ako ďalšie možno uviesť nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa čl. 107 a 108 zmluvy v platnom znení, na základe ktorého bolo prijaté opatrenie štátnej pomoci SA.62541 – Schéma štátnej pomoci na sanáciu environmentálnych záťaží v prípadoch, kedy zodpovednosť za sanáciu prechádza na štát v znení dodatku č. 1.

Z hľadiska primárneho práva Európskej únie možno vo vzťahu k ochrane životného prostredia uviesť napr. čl. 4 ods. 2 písm. e) Zmluvy o fungovaní Európskej únie v platnom znení,

podľa ktorého politika ochrany životného prostredia patrí medzi spoločné právomoci Únie a členských štátov. Ďalej z primárneho práva možno uviesť čl. 191 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v platnom znení.

Podľa čl. 191 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v platnom znení „politika životného prostredia vychádza zo zásad predchádzania škodám a prevencie, zo zásady nápravy škôd na životnom prostredí prioritne pri zdroji a zo zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ“.

Podľa Čl. I § 9a ods. 1 návrhu zákona má štát právo požadovať od vlastníka sanovanej nehnuteľnosti finančnú náhradu, pričom nerozlišuje medzi vlastníkom nehnuteľnosti, ktorý je aj pôvodcom - znečisťovateľom nehnuteľnosti a vlastníkom nehnuteľnosti, ktorý environmentálnu záťaž nespôsobil. Takéto paušálne požadovanie finančnej náhrady od vlastníka nehnuteľnosti sa môže však javiť v rozpore so zásadou Európskej únie, podľa ktorej má náhradu škody hradiť znečisťovateľ.

V prípade zabezpečovania sanácie environmentálnych záťaží na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa vo vlastníctve podnikov v zmysle čl. 107 ods. 1 ZFEÚ, nie je možné vylúčiť prvok štátnej pomoci práve v zmysle uvedeného článku ZFEÚ.

Návrh zákona bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania a na rokovanie Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky sa predkladá bez rozporov s povinne pripomienkujúcimi subjektmi.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky odporúča vláde Slovenskej republiky vysloviť **súhlas** s predloženým návrhom poslancov po zohľadnení pripomienok uvedených v stanovisku vlády.

III.

Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky **prerušila rokovanie** o návrhu skupiny poslancov dňa 7. septembra 2021 a uložila predkladateľovi dopracovať návrh stanoviska ministerstva o jej pripomienky týkajúce sa

1. úpravy vzájomného vzťahu navrhovanej právnej úpravy náhrady za zhodnotenie štátom sanovaného pozemku (§ 9a a 9b) k § 3 ods. 4 platného zákona upravujúceho refundáciu nákladov vynaložených štátom na odstránenie enviromentálnej záťaže jej pôvodcom a
2. spôsobu doručovania výzvy podľa § 9a ods. 6 návrhu zákona.

Vzhľadom na záver Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky **odporúčame prerušiť rokovanie** vlády Slovenskej republiky o tomto návrhu zákona.

V Bratislave 7. septembra 2021